

TIKĖJIMO TIESŲ TILTAI

Metų sukaktys

Šiomet sukanka 180 metų, kai Pabaiske 1842 m. gimė Benediktas Olšauskis, 1863 m. sukilimo dalyvis. Kovojo su caro kariuomene Biržų krašte prie Gudiškio, Šniurkiškių. Mirties data nežinoma.

Sukanka 165-eri metai, kai Ukmergėje 1857 m. gimė Chaimas Frenkelis, pramonininkas, mecenatas, visuomenės veikėjas. Su broliu Abraomu Ukmergėje atidarė dirbtuvę, kurioje išdirbdavo odas. XIX a. pabaigoje Šiauliuose įkūrė vieną didžiausių ir moderniausių tuometinėje carinėje Rusijoje odos perdirbimo ir avalynės fabriku. Mirė 1920 m. Vokietijoje.

Sukanka 165-eri metai, kai Paryžiuje 1857 m. mirė Dominykas Daugėla, tapytojas mėgėjas, Lietuvos bajorų giminės atstovas, Siesikų dvaro savininkas. XIX a. viduryje rekonstravo pilį, suteikdamas jai klasicistinių bruožų. Rūmuose jis sukaupe didelę meno dirbinių ir istorinių eksponatų, ginklų kolekciją. Gimė 1789 m.

Sukanka 155-eri metai, kai Pamūšio kaime, Ukmergės apskrityje, 1867 m. gimė Antanas Griganačiūsis, knygnešys. Mirė 1940 m. Riklikuose, Anykščių rajone.

Sukanka 110 metų, kai Juodžiūnų kaime, Žemaitkiemio valsčiuje, Ukmergės apskrityje, 1912 m. gimė Stanislovas Morkūnas (slapyvardis – Tarzanas), Lietuvos pasipriešinimo sovietiniam okupacijos režimui veikėjas, Didžiosios Kovos apygardos partizanas. Mirė 1994 m. liepos 18 d. Palaidotas Dukstynos kapinėse kartu su kitais Lietuvos partizanais.

Sukanka 105-eri metai, kai Juknionių kaime, Žemaitkiemio valsčiuje, 1917 m. gimė Vladas Ališauskas (slapyvardis – Puškinas), Lietuvos pasipriešinimo sovietiniam okupacijos režimui veikėjas, Didžiosios Kovos apygardos partizanas. Žuvo 1949 m. gruodžio 30 d. Juodkiškių kaime, Ukmergės rajone. Palaikai užkasti Pivonijos šile. 1989 m. perlaidoti į Dukstynos kapines.

Ukmergės
Vlado Šlaito
viešosios
bibliotekos inf.

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Kalėdaičiai – taikos, meilės ir bendrystės vakarienei

Bažnyčiose jau pašventinti kalėdaičiai, dar vadinami plotkelėmis. Lietuvoje tradiciškai tikinčiose šeimose kalėdaičių bendru valgymu pradeda Kūčių vakarienė. Kalėdaičiais neprekiaujama parduotuvėse. Prieš Kalėdas jų už auką galima įsigyti tik bažnyčiose.

Skaistė VASILIAUSKAITĖ-
DANČENKOVIENĖ

Ukmergės Šv. apaštalo Petro ir Povilo bažnyčios klebonas dekanas kunigas Raimundas Kazaitis papasakojo, kad vadovaujantis liturgine tvarka kalėdaičiai visose bažnyčiose šventinami pirmąjį advento sekmadienį ir nuo tada pradami platinti tikintiesiems. Jie neparduodami, o įsigijami už auką. Aukos dydį nustato pats aukotojas. „Vieni aukoja daugiau, kiti mažiau“, – sakė R. Kazaitis.

Visų ateinančių lėšų naudojimas yra reglamentuotas vyskupo. Už kalėdaičius surinktos aukos skiriamos parapijai (mokesčiams už šildymą, elektrą, bendruomenės renginiams) bei nustatytas procentas – kurios reikmėms. „Kunigui netenka nė cento, nors toks supratimas labai gajus, – kalbėjo R. Kazaitis. – Viskas lieka parapijos kasoje. Šios aukos priskiriamos prie rinkliavų, kurios būna sekmadienio mišiose.“

Dekanas pasidalijo, kad seniau kalėdaičius parapijos ruošdavo pačios, tam turėdavo specialias keptuves. Jo vaikystės parapijoje tuo rūpindavosi zakristijonas. Dabar kalėdaičiai atkeliauja iš kaimyninės Lenkijos. Jie neteikiami centralizuotai, kiekviena bažnyčia užsisako atskirai, nes parapijos klebonas geriausiai žino, kiek kalėdaičių reikia jo parapijoje.

Nukelta į 8 p.

Ant Kūčių stalo dedama lėkštelė su tiek kalėdaičių, kiek žmonių laukiama prie stalo.

Kviečia dalyvauti akcijoje „Gerumas mus vienija“

Prasminga kalėdinė dovana – „Carito“ žvakelė.

Organizacija „Caritas“ tęsia tradicijas ir organizuoja kasmetinę adventinę žvakelių akciją „Gerumas mus vienija“. Ji vykdoma ir Ukmergės dekanate, kur „Caritas“ veikia devyniose iš keturiolikos parapijų.

Skaistė VASILIAUSKAITĖ-
DANČENKOVIENĖ

Žvakelės – solidarumo, vienybės ir vilties simbolis. „Jos su dėkingumu ir viltimi pagamintos Vilniaus arkivyskupijos „Carito“ žvakių dirbtuvėse. Kiekvienas, įsigyjantis šią žvakę, aiškiai sako, kad mato šalia esančius ir kad yra tas šviesulys, suteikiantis taip reikalingo konkretaus palaikymo silpniesiems“, – sako organizatoriai.

Daugiau kaip du dešimtmečius

Nukelta į 8 p.

„Kronikos“ platintojai – ir ukmergiškiai

Tarp aktyvių „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ platintojų buvo ir ukmergiškių. Apie du iš jų „Ukmergės žiniuose“ jau esame rašę, tačiau minint šio leidinio jubiliejų – puiki proga skaitytojams priminti apie jų asmenis ir veiklą.

2017 m. šalies prezidentė Dalia Grybauskaitė Vasario 16-osios, Lietuvos valstybės atkūrimo dienos, proga už nuopelnus Lietuvai ir mūsų šalies vardo garsinimą pasaulyje valstybinius apdovanojimus įteikė mūsų kraštiečiai, iš Jakutiškių kaimo kilusiai vienuolei Monikai Gavėnaitei.

Jakutiškiuose gimusi vienuolė, kovotoja už Bažnyčios ir tikinčiųjų teises bei laisvę, apdovanota už viso gyvenimo nuopelnus. Vyčio apygardos partizanų ryšininkei, pagrindinio leidinio „Lietuvos katalikų bažnyčios kronika“ platintojai, aktyviai politinių kalinių rėmėjai M. Gavėnaitei įteiktas Vyčio Kryžiaus ordino Riterio kryžius.

Vienuolė rezistentė, daug metų kovojusi su okupaciniu režimu, M. Gavėnaite gimė 1926 m. rugsėjo 1 d. Edvardo Gavėno ir Marijos Račinskaitės-Gavėnienės šeimoje. Augo šeši vaikai. Tikėjimo tiesos, kaip didžiausia šeimos vertybė, buvo perduodamos iš kartos į kartą.

Monika baigė Jakutiškių pradinę mokyklą, vėliau – Ukmergės gimnaziją. Pasirinko vienuolės kelią. Sovietmečiu aktyviai įsitraukė į „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ leidimą, korespondentų ir platintojų gretas, dėl ko buvo valdžios persekiojama, tardoma, atleista iš darbo.

1974 m. išvyko į Igliauką, Ma-

rijampolės kraštą, dirbti kunigo Alfonso Svarinsko šeimininke. Vėliau su juo persikėlė į Viduklę, o po to – į Vilnių.

M. Gavėnaite apdovanota ne tik Vyčio Kryžiaus ordino Riterio kryžiumi, bet ir Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

2015 m. laikraštyje publikavome kraštietės, taujėniškės Gražinos Nefaitės-Akelaitienės straipsnį apie buvusį jos kaimyną „Lietuvos katalikų bažnyčios kronikos“ platintoją mokytoją Aleksą Katiną. Straipsnis buvo išspausdintas praėjus keliems mėnesiams po A. Katino mirties.

Jo autorė atpasakojo pokalbį su velionio žmona Stase Katiniene ir savo pačios prisiminimus apie savo kaimyną.

„Atmintyje nešioju ir vieną konkretų epizodą, kurį dabar vertinu kaip aukščiausios prabos kolegiskumo apraišką.

1971 metų rugpjūtį mus, mokytojos V. Punelienės mokytus ketvirtokus, buvo nuspręsta atiduoti auklėti botanikos ir geografijos mokytojui Katinui bei naujojei lituanistei.

Kai Mokytojas, grįžęs iš pedagogų posėdžio, pasakė, kad mane paskyrė į naujosios mokytojos klasę, nebuvau itin laiminga... O jis, neryžtingai trypinėdamas, tarstelėjo kelis sakinius, tarsi aiškindamasis, kodėl „nepasirinkęs“ manęs. Aiškinosi, kad man būsią geriau su jauna mokytoja, esą būsią įdomiau. Tuo poelgiu Mokytojas, galvodamas apie mane, vienuolikametę mergaitę, įžvalgiai numatė mano ateitį – eiti lituanistės pramintu keliu...“

Nukelta į 8 p.

Kalėdaičiai – taikos, meilės ir bendrystės vakarienei

Kalėdaičių keptuvė.

Atkelta iš 7 p.

Kadangi pats R. Kazaitis Ukmergėje tarnauja palyginti neseniai, trejus metus, kurių dvejus buvo karantinas, kai žmonės bijojo kur nors išeiti, kiek įprastai išdalijama kalėdaičių parapijoje jis nežino. Šiemet jų įsigyta 5 tūkstančiai. „Jei pritrūks, pridėsime daugiau“, – sakė klebonas.

Kalėdaičių platinimu, pasak jo, rūpinasi parapijų entuziastai. Anksčiau padėdavo organizacija „Caritas“. Šiemet Šv. apaštalo Petro

ir Povilo bažnyčioje kasdien valandą prieš mišias budi trys Gyvojo Rožinio maldos grupės moterys.

Paklaustas apie kalėdaičio prasmę, dekanas sakė, kad tai – santarvės ženklas, paplitęs tik Lietuvoje ir Lenkijoje. Kitos šalys jo neturi. „Kalėdaitis – ne Švenčiausiasis Sakramentas, kaip yra painiojama, o pašventinta duona, skleidžianti susitaikymo dvasią, kaip ir pats susėdimas prie stalo, kuris yra taikos, meilės ir bendrystės vakariene“, – kalbėjo R. Kazaitis.

Kalėdaičiai kepami iš geriausių, aukščiausios rūšies miltų, kad tešla neliptų prie keptuvės, o iškepti mažiau trupėtų ir lūžinėtų. Juose įspaudžiami vaizdai iš Šventojo Rašto, susiję su Jėzaus gimimu. Paplotėliai gali būti balti ir spalvoti.

Kalėdaitis simbolizuoja šeimos bendrystę ir vienybę, nes duona kepama iš daugybės grūdų. Kūčių vakarą laužant kalėdaitį, pasižadama dalytis vieniems su kitais Dievo malonėmis, meile, rūpesčiais ir džiaugsmu. Įprastai ant Kūčių stalo dedama lėkštelė su tiek kalėdaičių, kiek

žmonių laukiama prie stalo.

Kalėdaičių naudojimas gimęs iš senos tradicijos, kai bažnyčioje pamaldų metu pašventintą duoną tikintieji nešdavosi į savo namus ir padalydavo pamaldose nedalyvavusiems.

Lietuvoje kalėdaičiai buvo paplitę dar Didžiosios Kunigaikštystės laikais. Jie būdavo kepami vienuolynuose.

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

„Kronikos“ platintojai – ir ukmergiškiai

Atkelta iš 7 p.

Vėliau sužinojau, kad mokytojas Katinas atvykusiai kolegei apibūdines visus Taujėnų vaikus. Į klases jie buvo paskirstyti labai tolygiai pažangumo atžvilgiu. Mokytojas nesistengė savo klases sudaryti iš geriau besimokančių, kurie mažiau rūpesčio keltų...

Dukra Dalia yra sakiusi, kad Tėvelis ją mokęs gerus darbus daryti tyliai – padarei ir užmiršai, jei lauksi padėkos, tai jau nebus geras darbas... Tokį Mokytoją turbūt ir atsimeina taujėniškiai: ir Užpušių, ir Mažeikių, ir Šalnų, ir kitų aplinkinių kaimų vaikai juk mokytai...

Prisimena, be abejo, kaip vaikiško valiūkiškumo skatinami, bandydavo išvesti jį iš kantrybės. Stipriai į suolą įremti Mokytojo pirštai ir skruostikauliais vaikščiojantis gumulas kartais išduodavo, kad išdaigų riba peržengta, bet

balsas likdavo nepakeltas...

Noriu kalbėti ir apie tokį Aleksą Katiną, kurio niekas, išskyrus žmoną, nepažinojo, kuris sovietiniais laikais padėjo Taujėnų kunigams platinti „Lietuvos katalikų bažnyčios kroniką“.

Tada tai buvo ne kas kita, kaip žygdarbis. Tokių žmonių dėka užsienis sužinodavo, kaip uoliai kai kurie funkcionieriai, nė neraginti, imdavosi kryžiaus žygio prieš bažnyčią po 1972-ųjų. Po Kalantos susideginimo partiniai propagandistai buvo ypač sujudę.

Taip tyliai Taujėnuose ne vienus metus žygdarbį darė Mokytojas, kuriam niekas už tai, net atgavus Nepriklausomybę, nepadėjo. Nepadėjo, nes jis niekam apie tai nesigyrė. Tik jo žmona pastaraisiais metais kartais kažką aptakiai papasakodavo kaimynams. Ir šiais laikais Jam nebuvo

svarbu garsiai demonstruoti savo patriotiškumą.

Jei ne monsino Alfonso Svarinsko mirtis vasarą, gal taip ir būtų visa tai likę paslapyje. Broliui, nuėjusiam apie monsino laidotuves papasakoti (žinojome, kad Ukmergėje beveik kartu mokėsi buvo), Mokytojas ištarė: „Didis žmogus buvo... Gaila, kad nebebus...“ ir lakoniškai papasakojo, kaip veždavo kunigus į Viduklę pas A. Svarinską. Ne tuščiom nuvažiuodavo ir išvažiuodavo“, – prisiminimais dalijosi buvusi A. Katino kaimynė G. Nefaitė-Akelaitienė.

Parengė
Vilma Nemunaitienė

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Kviečia dalyvauti akcijoje „Gerumas mus vienija“

Atkelta iš 7 p.

Šiemet sukurtas ir advento kalendorius. „Keliaudami advento kelionę galėsime permąstyti savo nuostatus, trukdančius mums būti dėl kito, melsimės bandydami geriau suprasti, ką reiškia atsakyti į kvietimą mylėti artimą, kasdienybėje atliksime mažus, bet svarbius meilės darbus“, – kviečia organizatoriai.

Dar viena iniciatyva – kiekvieną savaitę nuo advento pradžios viešinamas filmukų ir nuotraukų ciklas, kuriame skirtingi žmonės dalijasi savo mintimis bei pamąstymais apie tai, ką jiems reiškia šeima, adventas, artėjančios Kalėdos, mintis, jog visi esame viena šeima. Ukmergės dekanato „Carito“ koordinatorės Kristinos Daveikienės duomenimis, Ukmergėje organizacija veikia devyniose iš keturiolikos parapijų.

Šv. apaštalo Petro ir Povilo parapijoje, kurioje yra ir dekanato centras, „Carito“ veikla vykdoma nuo 1990-ųjų. Būtent šios parapijos „Caritas“ užsako per tūkstantį žvakelių visoms dekanato parapijoms, kuriose veikia organizacija, ir vėliau išskirsto po kelis šimtus ar po kelias dešimtis vienetų.

Surinktos lėšos, Kauno arkivyskupijos „Caritui“ grąžinus savikainą, lieka parapijose organizacijos

veiklai. Pernai visų žvakelių savikaina buvo po 50 ct už vienetą. Šiemet jų gamyba pabrango. Baltų žvakelių savikaina siekia 51 ct, o spalvotų – 67 ct. Renkant aukas, aukos dydis nenurodomas – kas kiek gali, tas tiek ir paaukvoja.

„Kiek surenkama kaimuose, paliekama tų kaimų „Carito“ organizacijoms, – sakė K. Daveikienė. – O kiek surenkama mieste, skiriama aplankyti ir pagelbėti vargstantiesiems: vienišiesiems, gaunantiems mažas pajamas, daugiavaikėms šeimoms. Tam, kam reikia.“

Pasak koordinatorės, tiksliai įvardyti sunku, nes kiekvieną kartą tos pagalbos gali prireikti vis kitur. Pavyzdžiui, pernai teko padėti iš įkalinimo įstaigos grįžusiam asmeniui tol, kol jis pradėjo gauti pajamų.

Visos pajamos ir išlaidos registruojamos, apie lėšų panaudojimą atsiskaitoma parapijai. Pernai išdalijus 446 žvakeles buvo surinkti 706 eurai.

Šiemet du šeštadienius „Carito“ žvakelės platinamos ir prekybos centre „Maxima“, Žiedo gatvėje. Pasak K. Daveikienės, platinimas priklauso nuo savanorių galimybių. Jeigu žmonės negali, ar suserga, akcija ne visada įvyksta.

Koordinatorė papasakojo, kad

jos žinioje savanorių nėra daug, nes organizacija neturi patalpų, nėra galimybių pasiūlyti veiklų. Tad aktyvių ilgalaikių pagalbininkų yra tik penki. Kiti prisijungia trumpam, dalyvaudami vienkartinėse veiklose. Pavyzdžiui, projekte „Mainai, patirtis ir jaunystė informacinių technologijų srityje“ dalyvavo šeši jaunuoliai. Dar trys padeda platinti žvakeles.

O koks pačios kelias į „Caritą“? „Einu ten, kur mane pakviečia“, – sakė jauna moteris.

Anksčiau ji buvo „Carito“ vadovė Švč. Trejybės parapijoje. Tapti dekanato „Carito“ koordinatorė pakvietė dekanas kunigas Raimundas Kazaitis. „Tai yra Dievo meilės darbai. Gyvenant tikėjimu ir malda, keičiasi širdis, negali gyventi tik sau, natūraliai norisi padėti, atsiranda troškimas atsiliepti į kito poreikius. Tai vyksta per Dievo meilę ir jo veikimą. Pagrindinis dalykas – nesakyti „Ne“, kai esi kviečiamas. Gyvenimas labai trumpas. Svarbu atsiliepti, dalytis, skleisti džiaugsmą“, – kalbėjo K. Daveikienė.

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

Rašo kun. Alfonsas Svarinskas: „Didžiojo Penktadienio rytą apie 2 val. nakties atvykome į naują vietą. Karantine dvi savaites, manau, kad prieš Atvelykį pamatysiu naujus draugus. Kelionė truko 15 parų, bet kely buvau tik 6 paras, 7 paras praleidau Jaroslavly ir 2 paras Permės kalėjime.

Tėvynėje palikau pavasarį, o čia dar žiema, sniego daug. Vakar ir šiandien laisvanoriškai kasinėju sniegą. Kelionė atgal buvo gana varginanti. Fizinis purvas kalėjimuose ir vagonuose. Bet daug blogesnis moralinis – bjauriausi keiksmazodžiai, 75 % jų kalbos žodžių – keiksmazodžiai!

Nuo Jaroslavlio kupė buvau vienas, todėl turėjau progos melstis. Sužinojau, kad kunigas,

o šito niekada neslėpiau, kariškiai ir kaliniai rodė tam tikrą pagarbą. Kaip nekeista, daugelis didžiuojasi „aš vagis“, „aš narkomanas“...

Naujoje vietoje pirmieji išpūdziai geri, gavau dvi baltas paklodes, pagalyvę su užvalkalu, švrią antklodę ir net radioreproduktorių, tik dabar Didžioji Savaitė, todėl muzika džiaugsiuos per Velykas.

Esu sveikas. Ačiū už viską Dievui ir jums visiems, kurie mane remiate laiškais, malda, geru žodžiu. Tegul Velykų Kristus visiems atlygina amžinuoju gyvenimu!“

1987.IV.14

„Kuomet imuosi jums rašyti dvejopas širdy jausmas: džiugu, kad bent menku laiškeliu galiu jus aplankyti, liūdna ir skaudu, kad laiškas eina bent 2 mėnesius!

Kunigo A. Svarinsko laišakai iš tremties

Kaip mažai pasiekė mūsų dienų civilizacija.

Jau dvi savaites dirbu virtuvėje: skutu bulves, valau dulkes ir net ruošu vakariene. Darbas nėra sunkus, bet lieka labai mažai laiko sau, ypač maldai. Bandau bent prabėgomis pabendrauti su Dievu. Ką galiu, darau ir tikiuosi, kad Viešpats už tai neapkalts. Visur ir visada stengiuosi likt ištikimas Jo šventai Valiai.

Naujoje vietoje visos sąlygos: ir fizinės, ir dvasinės yra geresnės, lengviau. Bet klimatas čia žymiai blogesnis (800–900 m virš jūros lygio), mažiau deguonies, todėl negaluoja širdis, kojos kaip nesavos, nors stengiuosi daug vaikščioti.

Rytdienai užsisakiau grėblį ir šluotą. Eisiu valyt teritorijos.“

1987.V.3.

„Pracita savaitė buvo saulėta ir šilta, ir šiandien labai šilta ir gera. Dėkingas Dievui už šias nuostabias dienas ir valandas. Pripratau džiaugtis ir mažu.

Dievo mintis kuria žmonijos istoriją, nors mes maži žmonės ir ne visada suprantame istorijos prasmę, ir savo pergyvenimus. Bet jūs nesijaudinkite dėl manęs, nes aš pripratau stengtis viską pemešti krikščioniškai, – kaip palaimintasis Jobas.

Šiandien ypatinga diena Šiluvoje, brangi tikinčiojo širdžiai nuo 1612 m. Visi šiandien vyksta į šią šventovę. Jau treči metai, kaip aš atskirtas

nuo šių šventų vietų. Šiandien ir aš sudėsiu savo auką prie Šiluvos Dievo Motinos stovyklos.

(...) Išmokau džiaugtis ir mažu saulės spinduliu, gražiais saulėlydžiais, skurdžia gėlyte ar pageltusiu berželio lapu. (...) Dvasioje ramus, tebūna šventa Jo valia. Norėtūsi vieno, kad tie, kurie turi galimybę dirbti, dirbtų iš visų jėgų, negailėdami nieko, net savęs paties, juk darbo diego.“

„Lietuvos katalikų bažnyčios kronika“, 1987 m. Nr. 75

SPAUDOS, RADIO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS

